

Dnr 0132/21

Tid: 10:00–12:00

Plats: Skype

Närvarande

Ledamöter

Björn Siesjö (ordförande)

Birgitta Lööf

Anna Reuter Metelius (sekreterare)

Simon Wallqvist

Lena Larsson

Övriga närvarande

Ivana Markovic, plan

Åsa Lindborg, EC plan

Om beslut och formuleringar från protokollet används i tjänsteutlåtande, granskningsyttrande och liknande ska det framgå att dessa utgör stadsbyggnadskontorets ställningstagande.

AU

1. Tid: 10:00 – 10:30

Karaktärsområden, FÖP C och ÖP

Föredragande: Anna Reuter Metelius

Information och diskussion

Anna RM presenterar delar av arbetet som utfördes inom tema gestaltad livsmiljö i ny ÖP. Det har tagits fram ett underlag för riksintresse för kulturmiljövård som även innehåller en beskrivning av stadskaraktären med inriktningar för att slå vakt om denna i stadsutvecklingen. Utgångspunkten är att god gestaltad livsmiljö tillskapas med utgångspunkt i befintliga värden i den befintliga kontexten. Materialet syftar till att utgöra ett kunskapsmaterial för effektivare ärendehantering och att underlätta ett medvetet förhållningssätt till befintliga värden.

Diskussion/rekommendation

Det finns en potential att arbeta vidare med beskrivningarna och inriktningarna gällande stadskaraktären i andra pågående arbeten gällande arkitektonisk gestaltning på SBK.

Dnr 0132/21

Protokoll arkitekturutskottet
Sammanträdesdatum: 2021-05-19

2. Tid: 10:30 – 11:00

AU om aktuella tävlingar

Föredragande: Simon m fl

Information och diskussion

Simon och Anna B går igenom och berättar om pågående tävlingar samt visar hur dessa presenteras på stadsutvecklingswebben.

BYGG

PLAN

3. Tid: 11:00 – 11:30

Detaljplan för blandstad vid Hornsgatan inom stadsdelen Gamlestaden, Gamlestaden 2:8 och del av Gamlestaden 2:5 samt del av Gamlestaden 2:10

Föredragande: Ivana Markovic

EC: Åsa Lindborg

Fråga

Dialog om hur påbyggnad av SKF:s tidigare huvudkontor, HK3, i Gamlestaden kan påverka stadens siluett. Byggnaden är ett landmärke i området och har ett kulturmiljövärde. Gestaltningen blir en viktig frågan i vidare arbete och därför önskas en tidig input av arkitekturutskottet.

Bakgrund

Den tidigare fastighetsägaren till HK3, Hyfosa, har tidigare fått positivt planbesked för ett förslag med påbyggnad, tillbyggnad och paviljong.

HK3 ligger vackert belägen i Gamlestaden, invid Säveåns strand och angränsande till nya Resecentrum och till pågående stadsutvecklingsprojekt i kv Gösen, tidigare SKF fabriker. Den 15 våningar höga byggnaden föreslås utvecklas genom en fem våningar hög påbyggnad.

Wingårdhs har tagit fram en grov volymskiss och en arkitektonisk och historisk genomlysning av HK3 som visar på att byggnaden är kulturhistoriskt intressant.

SKF huvudkontor uppfört på 1960-talet i modernistisk stil och är troligtvis den, under sin yrkesverksamma tid, extremt produktiva och namnkunnige arkitekten Gustaf Lettströms mest välbevarade byggnad. Byggnaden är ett representativt exempel för en byggnadstyp med starka symbolvärden som uppfördes ett flertal i landet under

Protokoll arkitekturutskottet

Sammanträdesdatum: 2021-05-19

Dnr 0132/21

framförallt 60-talet och framåt – stora huvudkontor för internationellt verksamma koncerner.

HK3 är ett karaktäristiskt landmärke med symbolvärden med anknytning till SKF som har haft avgörande betydelse för staden och landets ekonomiska utveckling från tidigt 1900-tal och framåt. Byggnaden har ett flertal grundläggande arkitektoniska kvaliteter som ger långsiktig hållbarhet såsom en väl tilltagen kärna, stor flexibilitet och beständiga material. Byggnaden är omsorgsfullt gestaltad för att ha status som en representativ symbolbyggnad och ett landmärke. Tidstypiska drag i byggnadens yttre är de konsekvent genomförda fasaderna med betonad horisontallitet och vertikalitet genom fönsterband respektive utanpåliggande bärverk i form av kopplade pelare i fasaden.

Diskussion

En övergripande reflektion är att det är utmanande, och kanske till och med okänt, att föreslå ombyggnad av ett befintligt landmärke med symbolvärden för staden med en så omfattande påbyggnad. Nota bene att påbyggnadens volym motsvarar ca 1/3 av byggnadens nuvarande volym vilket otvivelaktigt skulle ge en stor påverkan på helheten.

Utmaningen gäller i olika skalnivåer och ur olika perspektiv: på landskaps- och byggnadsnivå och ur både stadsbilda- och kulturmiljöperspektiv. Med en påbyggnad av föreslagen volym riskerar byggnaden genom sin lamellform att få en storskalig skärmeffekt.

Läget i Sävås dalgång med långa siktlinjer längs ett öppet och låglänt landskap med relativt låg bebyggelse är strategiskt för visuell påverkan i ett stort omland. En potential att hantera med stor medvetenhet gällande dess konsekvenser. Omgivande områden innehåller ett flertal pågående stadsutvecklingsprojekt att stämma av kumulativa effekter mot. Här finns en påtaglig risk för stora skalförskjutningar i bebyggelsen.

Den illustrerade vyn från nordväst visar tydligt hur dominerande den föreslagna volymen skulle bli i stadslandskapet. Det finns en överhängande risk att byggnaden blir helt dominerande och tar över områdets befintliga karaktär

HK3 är kulturhistoriskt intressant som omsorgsfullt utförd representationsbyggnad i konsekvent genomförd modernism. Byggnaden är gestaltad av en framstående arkitekt och uppfört som huvudkontor för ett av landets mest betydande bolag. SKF har varit tekniskt banbrytande i en internationell kontext och bidragit till att lägga grunden för Göteborgs och Sveriges ekonomiska utveckling. Att det ursprungliga utförandet är välbevarat är ett förstärkande värdemotiv.

Rekommendation

AU är sammantaget starkt kritiska till förslaget i sin nuvarande form utifrån redovisade volymsskisser. Förslaget innebär, oavsett gestaltning, en radikal förändring av ett befintligt landmärke och symbolbyggnad.

Protokoll arkitekturutskottet

Sammanträdesdatum: 2021-05-19

Dnr 0132/21

Den massiva volymen hos den föreslagna påbyggnaden är en svår utmaning ur stadsbildssynpunkt. Det finns även risk för förvanskning av befintliga kulturvärden hos den välbevarade byggnaden med ett tillägg som är så väl tilltaget. (Påbyggnaden på Hotell Opalen är ett mindre lyckat referensexempel med en förvanskande påbyggnad med liknande volym och komposition).

Det presenterade materialet visar en övertygande bild av en byggnad med flera lager av befintliga värden. Befintlig byggnad är välbalanserad och utförd i sin tids anda med en karaktäristisk fasad. I ljuset av detta upplevs inte volymskissen som motiverad eller övertygande. Om projektet ska tas vidare så behöver det tas fram en skiss till gestaltungsförslag som tar tydligt avstamp i den av Wingårdhs framtagna arkitektoniska och historiska genomlysningen. Har byggnadsantikvarisk eller arkitekturhistorisk kompetens varit involverad i det arbetet?

Finns möjlighet till ett mer varsamt förhållningssätt? Istället öppna upp befintlig takdel och göra någon mindre påbyggnad? Kan bostäderna tillskapas i ett annat läge?

Projektet kräver ofrånkomligen en kvalificerad och ingående stadsbildsanalys. En volymstudie behöver tas fram gällande hur den föreslagna påbyggnaden upplevs ur olika blickpunkter. Både nära i angränsande stadsrum samt på håll från olika väderstreck. Åtgärdens påverkan på befintliga kulturvärden i byggnaden och i området behöver också utredas. Kvalificerad kompetens inom arkitektonisk transformation behöver vara involverad i en sån här typ av process.